

раїни. З перших робіт художника темперою відомий «Портрет Романа з пташкою», якому властиві фрескова форма, стилізація та лінійна виразність силуету. Звертається до теми народного повстання, Гайдамаччини. Його привабливо постать ватажка опришків — Олекси Довбуша. «Довбуш» — найпомітніший твір мистця. У картині близько тридцяти персонажів, складна композиційна побудова, кольори та лінії вдало передають внутрішню динамічність сцени. Ця картина знаходилася в Харківській картинній галереї, але в часи Другої світової війни її знищили.

У 1934 році в Києві було створено Український художній інститут, де проктором призначили Федора Кричевського. У 1939 році найвища атестаційна комісія за поданням дирекції інституту затвердила йому за мистецьку й педагогічну діяльність учений ступінь доктора мистецтвознавчих наук. Кричевський був першим в Україні, хто одержав цей учений ступінь. А через рік, у травні 1940 року художнику присвоїли звання заслуженого діяча мистецтв УРСР.

Друга світова війна застала Кричевського в Західній Україні. Він був змушений перервати подорож і повернувся до Києва. Уникав примусового виїзду на схід — до Уралу. У роки німецької окупації перебував у голодному й холодному, зруйнованому Києві. Восени 1943 року доля закинула його в Кенігсберг. Відтак попав у полон «Смершу», звідки згодом пішки перейшов кордон Польщі і зовсім хворим повернувся до Києва, де його заарештували совети. Позбавили власного помешкання, ученого ступеня й звання заслуженого діяча мистецтв, виселили в селище Ірпінь.

Федір Кричевський був чесною, вольовою, непідкупною людиною. Учив працювати творчо, поступливо, з цілковитою віддачею. Він належав іншому часові, де йому було незатишно й самотньо. 30 липня 1947 року Федіра Кричевського не стало. Творчість мистця увійшла в золотий фонд української культури.

Стаття надійшла 17.06.09

УДК 37.03

Е. Т. Лазаренко, О. В. Мельников

Українська академія друкарства

ІВАНЧЕНКО РОМАН ГРИГОРОВИЧ (до 80-річчя від дня народження)

Восени 2009 року виповнилося б вісімдесят років професору Іванченку, ім'я якого нерозривно пов'язане з нашим навчальним закладом і видавничою справою країни. Майже двадцять років він пропрацював на Київському вечірньому факультеті Українського поліграфічного інституту ім. Івана Федорова.

Народився Роман Григорович 25 жовтня 1929 р. у Києві в сім'ї службовців. У семирічному віці залишився сиротою. Родичі матері забрали хлопчика до себе в с. Черкаське Слов'янського району Сталінської (тепер Донецької) області, де пройшло його дитинство.

Після закінчення середньої школи в 1948 р. вступив на філологічний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. Завершив навчання 1953 р. з відзнакою. Працював редактором Державного видавництва художньої літератури (Держлітвидав) УРСР.

У 1954–1957 рр. навчався в аспірантурі при Інституті мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР. Відтак обіймав посаду редактора видавництва «Радянський письменник».

У 1959–1961 рр. — асистент, а згодом старший викладач кафедри теорії та практики редагування Київського вечірнього факультету Українського поліграфічного інституту ім. Івана Федорова; 1963 р. у відділенні суспільних наук АН УРСР захистив дисертаційну роботу «Редактирование языка художественной прозы» на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. Робота була виконана під керівництвом академіка АН УРСР І. К. Білодіда.

У 1964 р. за конкурсом перейшов на роботу до Київського університету ім. Т. Г. Шевченка, де працював доцентом кафедр теорії та практики партійно-радянської преси, потім — стилістики, редагування та видавничої справи; 1966 р. ВАК затвердив Р. Г. Іванченка у вченому званні доцента по кафедрі теорії та практики партійно-радянської преси.

У 1971 р. Роман Григорович перейшов на роботу до редакції Української радянської енциклопедії, де посідав посаду старшого наукового редактора редакції історії міст і сіл УРСР, з 1972 р. — старшого наукового редактора редакції літератури і народної освіти. У 1976 р. повернувся на роботу до КВФ УПІ ім. Івана Федорова (з 1989 р. — факультет Київського політехнічного інституту, нині Видавничо-поліграфічний інститут НТУУ «КПІ»). Спочатку працював доцентом кафедри мистецтва книги, а потім — видавничої справи та редагування.

У 1989 р. у Київському університеті захистив дисертаційну роботу «Лингвистика текста и принципы оптимизации языка» на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук і був нагороджений орденом «Знак Почета».

З 1990 р. і до останніх днів свого життя завідував кафедрою видавничої справи та редагування Видавничо-поліграфічного інституту НТУУ «КПІ». У 1991 р. ВАК затвердив Р. Г. Іванченка у вченому званні професора по кафедрі видавничої справи та редагування.

Помер професор Іванченко 20 липня 2004 року.

Залишилися родина, вдячні учні і колеги... 25–27 жовтня 2004 р. на вшанування пам'яті доктора філологічних наук, професора Р. Г. Іванченка та з нагоди 75-ї річниці від дня народження вченого відбулася науково-практична

конференція «Обрії друкарства», організована Видавничо-поліграфічним інститутом НТУУ «КПІ». Теплі слова про ювіляра та його спадщину висловили директор інституту професор П. О. Киричок, професори, доценти, викладачі кафедри, студенти, представники інших навчальних закладів країни та його друзі. Професор, завідувач кафедри видавничої справи та редагування Інституту журналістики Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка М. С. Тимошик запропонував видати книгу спогадів про Романа Григоровича. Письменник С. П. Плачинда, однокурсник Р. Г. Іванченка, запропонував назву для книги — «Лицар мови української».

Між ідеєю та втіленням її в реальність минуло майже чотири роки. Наприкінці 2008 р. у «Парламентському видавництві» побачила світ книга «Лицар мови української: Роман Іванченко. Спогади про вчителя, вченого, друга», підготовлена до друку дружиною професора Г. П. Іванченко. Згадали те, що збереглося в пам'яті, академіки НАНУ М. Г. Жулинський та О. С. Онищенко, члени-кореспонденти НАНУ В. Г. Дончик та М. М. Сулима, професори Б. В. Валуєнко, В. А. Вергунов, М. М. Веркалець, Н. В. Зелінська, О. Д. Зубалій, О. Ф. Коновець, О. Н. Мушкудіані, А. Г. Погрібний, В. В. Полковенко, В. В. Різун, О. Ф. Розум, К. С. Серажим, В. І. Сергійчук, М. С. Тимошик, Н. І. Тоцька, голова НСЖУ І. Ф. Лубченко, письменники Ю. М. Мушкетик, С. П. Плачинда, М. Ф. Слабошпицький і багато інших.

У листопаді 2009 р. відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Наукова школа Іванченка» — до 80-річчя від дня народження. На пленарному засіданні презентували книгу спогадів «Лицар мови української Роман Іванченко». На секційних засіданнях було виголошено понад 30 доповідей і 22 повідомлення, зокрема, «Культура видання, теоретичні аспекти та практичне втілення», «Взаємодія комунікаційних систем. Між минулим і майбутнім», «Підготовка кадрів для медіа-галузі. Досвід, сучасний стан», «Персоналії українського книговидання» та інші.

Закінчити цю коротку розповідь про Романа Григоровича і тих, хто його не забуває, хочеться словами його дружини: «Щиро вдячна всім, хто береже світлу пам'ять про світлу людину».

